

Çanakkale'ye Yürüyüp

Türk tarihini dolduran büyük zaferler arasında Dumlupınar da dahil olduğu halde, hiç birisi Çanakkale zaferi kadar kat’neticeli olmamıştır. Çanakkale müdafaası Sakarya müdafaasının ve Dumlupınar taarruzunun atasıdır. Çanakkale müdafaası olmasaydı cihan savaşı iki yılda bitecek ve Türkiye ortadan kalkacaktı. Türkiye ortadan kalktıktan sonra da artık bir Sakarya, bir Dumlupınar olmayacaktı.

Çanakkale müdafaası mânevi-ahlâki bakımdan da büyük bir eserdir. Bu müdafaaya madde bolluğunun, vesait zenginliğinin “her şey” demek olmadığının ispat etmiş ve yine Türk milletinin bütün cihanda baş döndürücü ve birinci asker olduğu olduğunu ortaya koymuştur. Düşmanlarımızın en yaygaracısı olan Fransızların bile itiraf ettikleri bu Türk kahramanlığının kahramanlığının doğurduğu Çanakkale destanı acaba unutuluyor mu?... Hayır, bu destan unutulmaz. Fakat öyleyse niçin bunu milletçe kutlamak hâlâ aklımıza gelmiyor?

Sporcularımızın seyahatleriyle bütün matbuat ve memleket daima ve her zaman alâkadar oluyor. Moruk bir gazetecinin millî bir süs vererek kendi keyfi için seçtiği Türk güzelini tepyi için gençlik ipini gücünü kullandığı istasyona kopuyor. Fakat iş, bizi bugün yapatan ölümlere ihtiram bahşına gelince, kimsede bir hareket görülüyor. En fazla yapılmış Gülcemale binip cazbant dinleyerek ve rakı içerek Seddülbahir’e veya Arýburnu’na gitmek, uzaktan savaş sahalarına bakmak ve vatanperverane nutuklar vermekten ibaret kalıyor. Halbuki Çanakkale böyle mi ziyaret olunmalı?

Dünyanın en uzak yerlerinden, Avustralya ve Yeni Zelant’tan kalkıp Gelibolu’ya ölümlerini ziyarete gelen düşmanlarımızla, bir adımlık yola üpenen bizler arasında ne büyük bir ayrılık var. Ey Türk gençliği! Sen Arap Muhammed’nin mezarını İngiliz altınları için Türk esirlerini boğazlayan kahpe araplara bıraktıktan sonra senin kâben Çanakkale, Sakarya ve Dumlupınar değil midir? Sen kâbene rahat bir geminin içinde cazbant dinliyerek mi, yoksa yalçın yollarda, vaktiyle Çanakkale’de Türk vatanının korumaya kobanların çektiği sıkıntıyı çekerek, yayan mı gitmek istersin? Görüyorsun ki elbette perefisze yenilen ölümlerine bile nasıl saygı gösteriyor, onların babına ne büyük taplar diyor... Sana gelince: Senin ölüme göz bakan perefili pehitlerinin hâlâ âbidesi yok!... Ey Türk gençliği! Çanakkale senin vatanındır!... 18 yıl önce orada korkunç ve nispeten boğuşma oldu. Bir tarafta her türlü vesaitle pusatlanmış soğuk kanlı İngilizler, çevik Avustralyalılar, sporcu Yeni Zelantlılar, k

Senegalliler, vahşi Hintliler, insanla maymun arasında deşpetli bir mahlûk olan Maûriler, Martinikliler diğer tarafta da sessiz ve gösterişsiz Türkler vardı. Bu korkunç boğuşmayı harikulâde kahramanlıklarıyla senin kanından olan Türkler kazandı. Fakat ne tecellidir ki 18 yıl geçtikten sonra orada yenilen düşmanların âbideleri yükseliyor... Senin vatanında düşman âbideleri... Buna nasıl katlanıyorsun Türk genci? Diyelim ki paran olmadığı için onlara lââyık bir tap dikemedin! Fakat yılda bir defa oraya gidecek kadar kendinde kuvvet de bulamıyor musun?

Türk genci! Yurdunda mektepler açılmasını, yolların yapılmasını, fabrika bacasının tütmesini devletten bekleyebilirsin! Fakat büyük ölümlerine hürmet merasimi yapmak icap etti mi devlet senin gerinde kalmalıdır. Her yıl muntazaman bir kütle halinde İstanbul’da kalkıp yaya olarak Çanakkale’ye gitsen, kanlı boğuşma sahalarının gezen ve orada mertlik dersi alsan nasıl olur? Geçen yıl Atsız Mecmuayı çıkarırken bizimkilerin yine Gülcemal vapuruna yerlerine uzaktan bakıp hasretli ahlar çektiğini, İngilizlerin de karaya çıkarak kendi mezarlıklarını ziyaret ettiklerini üzüntü ile gazetelerde okumuş, yanındakilere bu ziyaretin muhakkak karaya çıkarak yapılması icap ettiğini söylemişim. Arkadaşım Tolunay’ya yalnız karaya çıkmanın yetipmeyeceğini, bu yürüyüpün yaya olarak İstanbul’dan oraya kadar yapılması gerektiğini ileri sürmüştüm: Dün Türklüdü can evinden vurmak için Çanakkale boğazına saldıran batılılar yarın da aynı istekle oraya saldıran halde Türk gençliği Çanakkale’ye cebri askeri yürüyüp yapmağa alıpsa bu bir vatan müdafaası hazırlıdır sayılamaz mı?

Tolunay’ın düşüncesini beğendim. Başka ipitenler de beğendi. Bunu yapılması kabil olduğu kadar yapmağa karar verdik. Çanakkale yürüyüpünü bir askerlik dersi olarak, bir milli din bilerek, ölümlerimize karşı kutlu bir borç tanıyarak yaptık. Sırtında 20 kilo taşıyarak “cepheye cepheye taşıyormuşum gibi geliyor” diyen Tolunay bence Türk kadınının temsil ediyordu. Böyle yürüyüp bizimle gelen arkadaşları büyük bir titizlikle seçtik. Türk kanının yarattığı bir mucize olan Çanakkale’yi saygıyla gerekti mi, saygılamada gelenler Türk kanı taşıyan insanlar olmalıydı. Çanakkale zaferini kanunların ve içtimaiyat ilminin kansız taraftarlarının anlattığı “Türk Milleti” (yani içinde kürdünden yahudisine kadar hepsini ihtiva eden melez topluluk) değil, “TÜRK İRKİ” kazanmıştır. Bunun için oraya yalnız Türkler gelmeliydi... Ve öyle yaptık... *** Çanakkale

savaşına girmiş ve iki defa yaralanmış olan mütekevit bir yüzbâşı ve 13 yaşındaki oğlu, darülfünundan bir tarih, bir edebiyat ve coğrafya talebesi, bir liseli, bir mühendis, bir lise ve bir de ortamektep muallimi... Kafemiz bu dokuz kipten mürekkepti ve yedisini asker çocudu idi. Sırtımızda çantalarımızla battaniyelerimiz, boynumuzda matara, dürbün ve fotoğraf makineleriyle halde 3 Ağustos 1933 Perşembe akşamı Sirkeçiden kalkan Selâmet vapuruna güvertesine yerleştik. Muallim olsun, talebe olsun, memur olsun hiç birimizin fazla vaktimiz olmadığı için (ders yılı yaklaşıyordu) bu yürüyüp İstanbul’dan tutturamıyorduk. Dileğimiz tirenle Muratlı’ya kadar gitmek, oradan ötesini de askeri yürüyüp yayan yürümekti. Bu yıl bunu yapamıyacağımızı yolculuk planımızyla böyle kararlaştırmıştık: İstanbul’dan vapurla Çanakkale’ye gidilecek, Çanakkale’den Silivri’ye gidilecek, Silivri’den Kilidilbahir’e çıkacaktık. Oradan da yaya olarak Seddülbahir’e inecek ve cenuptan şimale doğru bütün savaş yerlerini dolayacaktık. En şimale çıkınca oradan da Maydos’a inecek, Maydos’tan Kilidilbahir’e gelerek motörle yine Çanakkale’ye geçecek ve vapurla İstanbul’a dönecektik.

Çok ağır giden Selâmet vapurunun güvertesinde, aynı altında konuparak, liseli arkadaşımız, Kastamonu Lisesi son sınıfından Mengüç’ün adıyla çalışan arkadaşım ile çaldığı güzel parçaları, Harbiye marşını, asker türkülerini dinleyerek ve sabahı ederek Çanakkale’ye 4 Ağustos sabahı dokuz buçuk sularında çıktık. Ödleye kadar Çanakkale’yi gezdik. Türk tarihinde büyük bir dönümün, parlak bir milletin gücü üstündeki kahramanlıkların remzi olan bu behir, ne yazık ki tam bir Türk yüzü göstermiyor. Behirde ne kadar çok yahudi, ne kadar çok çingene, ne kadar çok rum bozuntusu var!... Buradaki yahudi de her yerde tanrıyı yahu didir. Sinsi, küstah, zelil fakat fırsat dükkünü yahudi; yahudi mahallesi her yerde olduğu gibi burada da çöyrtkanlığın, gürlüğün ve levsin merkezi... Çanakkale dükkânların levhalarını okuyoruz. Onda dokuzu bizi sinirlendiren nankör ve kahpe millet isimlerini taşıyor. Kuvvetli olduğumuz zaman karpımızda köpekçe yaltaklanan, bozgun çağlarımızla küstahlaşıp düşmanlarımızla birleşen tarihin bu hain ve piç milliyetçilerimizde yurttaş olarak görmek istemiyoruz. Cihan savaşında düşmanlarımızla casusluk eden ve bezirganlıklarıyla kanlarımızı yahu di tarihin hep o iki yüzlü yahudisidir. Kurtuluş savaşında Bursa’ya Yunanlılar girerken kocaman bir yunan bayrağıyla onları karşılayan fakat Türkler Bursa’ya geri alırken aynı bayrağı ordumuzun ayakları altına seren yine bu vatansız

http://turkutoplumcu.org Joomla! TR! Oluşturma: 16 July, 2018, 09:03

yahudidir. Ýstanbul’da tımarhanelik bir çylygın sevdiği bir yahudi kızıynı öldürdüğü zaman, kızıyn cenaze merasimini Türk nümayibi beklime sokan ve hatta Türk ordusuna upaklık eden (çünkü yahudi hiçbir zaman asker olamaz) askeri üniformalıları olduğu halde “Kahrolsun Türkler” diye bağıyan aynı hain yahudilerdir. Türk’e düpmanlık bu yahudilerin irinden kanına o kadar iplemiptir ki vaktiyle katliamlarla kovuldukları Ýspanya’yı ve zaman zaman kırgına uğradıkları Rusya’yı kendilerine koruyucu bilecek kadar ileri gitmiplerdir. Sanki Türkiye miskin Ýspanya’dan veya salak Rusya’dan korkacak da yahudiler hakkında yaptığı tazyiki gevpetecekmiş gibi... Evet, yahudi şimdiye kadar hiç

görmediği Türk’e düpmandır. Çünkü onun mayası yahudilik, yani kahpeliktir. Türkeline “eroin”i dost (!) bir nerkânı harbiyesi sokuyor, onun Türkiye’deki komisyonculuğunu da ermeni ve bilhassa yahudi vatandaşlar yapıyor mu? Büyük atalarımızın değerli savlarını unutmayıalım. Onlar “yahudiden yumurta alan içinde sarıyını bulamaz” denir. Bu, yahudinin hilekârlığını açıda vuran büyük bir hikmettir. Türkçe konuşan çingeneye gelince: O ne kadar Türk’

istese onun her halinde yine “ben çingeneyim” diyen bir eda var ki kendisini Türk’ten ayırır. Çok iyi hatırlıyorum : Vaktiyle beşinci alayda askerliğimi yaparken küçük bir hadiseye şahit olmuştum: Bir manevra talimi esnasında çin bir nefer, savaпта insanın korkudan vatan falan düpünemeyeceğini, ancak canının kaygusuna düpeceğini söylemiş, Karadeniz Ereğlisinden Türk oğlu Türk Rasim onbabı da: “Sus, Allah belanı versin! Ne biçim insansın?” diye ona hakaret etmiş.

Çingene de bizim aramızda depilmesi gerek olan bir yaradır. Çingeneleri Türkleştirmek, aramıza katmak ve Türk olarak bozmak cinayettir. Çoğalmak istiyorsak ilk bağ vuracağımız yol çingeneleri iskan ederek bize karıptırmak değildir. Türk olarak kalmalıdır. Çingenenin çingene kalacağı gibi... Çanakkale’de bir hayli halk da rumca konuşuyor. Bunlar Girit müslümanları imişler. Türkçe’yi pek iyi bildikleri halde rumca konuşan bu insanlar Türk değildir. Zaten tarih de bunların kılyç gücüyle ih ettirilmiş rumlar olduğunu göstermiyor mu? *** Çanakkale’nin melez çehresine baktık. Yüksündük. Kanaatımız

geldi ki: Türk milletinin esaslı dil değil ırk ve kan olmalıdır. Zarar yok az olalım, azalalım. Fakat temiz ve öz kalalım. Azlık ve özlükleriyle değil midir ki Türkler bütün cihanı dolurmuşlardır? Biz kovayı doldurmak istiyoruz diye onun içine bulduğumuz her katarsak onun adı “su” mu olacaktır?... Türk’ün kanına yabancı kan ekleme de tarihin ona verdiği fizyolojik büyüklükleri sulandırmak ve azaltmak demektir. Maddi ve mânevi veraset ilmin kabul ettiği bir hakikattır değil mi? O halde millet

terbiye mahsulü olduğunu iddia etmek ahmaklık değil midir?... Afrikanın ortasından kapkara bir zenciye al, üç yapında Türkiye’ye getir, Türkçe’yi mükemmelen öğrensün... Bağka dil bilmesin ve ben Türk’üm desin... Bu Türk mü Ah!... Buna Türk demek için insanın pek budala olması veya kendi melezliğini örtmek isteyen bir sahtekâr olması lâzımdır. *** Motör bizi öğleyin Kilidbahir’e (Kilidbahir halk dilinde bu beklili almış) çykardı. Kasabanın batısında tek mesiresi olan hav

kadar gidip öđle yemeğimizi yedik. Aynı günde Çanakkale muallimleri de oraya eğlentiye gelmişlerdi. Bizi yolcu kılyđı ile görünc oldular. Ýkram ve yardımda bulundular. Saat 14’te havuzlardan kalktık. Seddilbahir yolunu tuttuk. Önümüzde Mengüç müzykasını çalyyor, arkadakiler söylüyordu. Önce Samih Rifat’ın: Yaslı gittim ben geldim Aç koynunu ben geldim, bir yudum su ver, Çok uzaklardan geldim. Türküsüyle baplamışlardı. Adalar denizinden yüzümüze çarpan serin rüzg

serinlettikten ve ırkıımızın kahramanlık sahasına yaklaştıkça damarlarımızın da temizlik ve kahramanlıkla yıkandığını duydık. Türklüđümüz nabzımızda daha kuvvetle vuruyor, atalarımızın askerliği ve fútuhatçılıđı bizi teshir ediyordu. Tarih talebesi Tolunay’la Edebiyat talebesi Nejdet, Kızı Elma ülküsünü haykıran dörtlükleri birer sazpairi gibi yürürken düzüyorlar ve Mengüç’ün müzykasına uydurarak söylüyorlardı: Asya Boz Kurt dolacak, Rus’un benzi solacak, Olukça kan

akararak İlk yurt bizim olacak *** Kurarak kuraltay Alacağız Altay’ı. Japon, Çin, Rus demeden Çekeceđiz bir yayı *** Asya Boz Kurt dolacak, Çin’ün yüzü solacak, Dört yan kana boyanıp Öz yurt bizim olacak. Turancılık ülkü kurtaracak ve yükseltecek biricik yol... Ýradesi zayıf olanların, damarlarındaki kan öz Türk olmaları korktuğu uzun yol... H ülkü emeksiz, kansız, barutsuz ve demirsiz elde edilemiptir? Anadolu sevgili yurttur. Fakat Anadoluculuk ülkü olamaz. Ülkü asırla

bakan, hayal âlemine benzeyen, korkunç yollardan sonra varılabilecek bir KIZIL ELMA’dır. Bütün insanları birleştirmek gibi saçma bir rüyanın ardında kobanlar, yahut para öğendiresiyle dürtülenip koğturanlar, tarihte birkaç defa birleşmiş olan Türklerin birleşmesi düpüncesine güledursunlar. Bu gülüpün ardında kendi melezliğinin yahut gayrıtürklüğünün korkusunu duyma Dünyada Türk olan bir insan için bütün Türkleri bir görmekten tabii ne olabilir?... Bütün Türkleri bir görmek istemiyen Türk olmya

Zaten pair olan ve “Atsız Yoldaş” imzasıyla piirler yazan Mengüç de irticalen dörtlükler düzüyor bunlar da hep birlikte okunuyor: Boz Kurtsan koğ Boz Kurda, Koğ doğduğun ilk yurda... Sen Oğuzun oğlusun Yaslanma durup burda. *** Çok kaldı kılyç kında, Çekeceğiz yakında. İlk yurda koğacağız, Tapma var Kurt ırkında... Kınında çok duran kılyç pa

paslanmamalıdır. Zaten Türk tarihi bize en uzun barış devremizin ancak 23 yıl sürdüğünü gösteriyor. Lozandanberi 10 yıl geçti ki yeni savaşlar yaklaşıyor. Eğer tarih bir tekerrürse ve tarihin kanunları, kaideleri varsa biz en çok 13 yıla kadar yeni bir savaða gireceğiz demektir. Türk savaşı durur mu? Türk durmak istese bile onu bırakırlar mı?... Hayatta esas kavga ve dö

Lozan barışının 1923’te imzaladık. O zamandan beri 10 yılda iki defa kürt isyanı oldu, iki defa kürtleri tepeledik. Bunları dahilî savaş sayamaz mıyız? Akşam saat 20 sularında Seddilbahir’e vardık. Burası birkaç evden ibaret bir köy... K muhtar bize camii verdi. Orada sabahladık. Ertesi 5 ağustos cumartesi günü sabahleyin etrafı gezdik. Burada imparatorluk Türkiye’sinin harap tabyaları var. Sahilde Türk-Ýtalyan savaşına at küçük bir abide yükseliyor. Bir metre murabba taftan

kaide üzerinde yine taftan ve bir metre yüksekliğinde bir sütun... Daha üzerinde de apağı yukarı 28’lik veya 30.5’lik bir gülle... Tabın üzerinde bunlar yazılı: Dođuya bakan yüzünde : Ýtalyan bombardımanı hatırası... Cenuba bakan yüzünde : 1328 Perşembe... Batıya bakan yüzünde : Ýtalyan mermisinin nokta-i sukutu... Pimale bakan yüzünde : 1 Cem

1330... Fakat bu âbide bakımsızlıktan az çok harap. Hey gidi koca Çanakkale hey! Ýtalyanlar da kancıkça Trablusgarb saldırdıkları zaman yine seni zorlamışlardı.fakat senden zorla geçmenin imkanı var mı?... ipte onların daha kabadayları da saldırdılar ve onlar da aynı dersi aldılar... Yarın da belki daha kabadayları gelecek... Onlara da biz aynı dersi vereceğiz... Çanakkale, sen yabancılarla tarihin ebedi bir ihtarı halinde kalacaksın... Onlar senin ufuklarında daima Tekin değildir levhasını görecekler... *** Seddilbahir’den ancak 11’de ayrılabildik. Yol alırken Seddilbahir’den sonra ilk yükselen tepe üzerinde ilk büyük Ýngiliz âbidesini gördük. 15 metre yüksekliğinde olan bu âbide kâmilan Ýngiliz atlarıyla doluydu

gemisinden ölen neferine kadar savaða ait her türlü teferruat kaydeden bu âbide hakikaten bir sanat eseri idi. Fakat bu, sanatın öyle hazin bir cepheden tecellisi idi ki burada bir peref remzi olarak değil, en kanlı bir bozgun timsali olarak yükseliyordu. TÜRK ezelden beri kendisine piar edindiği prensiple saldırdıktan sonra dönmemişti... KAHRAMANLIK

Kahramanlık ne yalnız bir yükseliş demektir,
Ne de yıldızlar gibi parlayıp sönmektir.
Ölmezliğin dübünmek bobuna bir emektir;
Kahramanlık: Saldırıp bir daha dönmektir. Sızlasa da gönüller dübenlerin yasından
Koparılmı gelmeli onların arkasından.
Kahramanlık: Yıçerek acı ölüm tasından
Yeriye atılmak ve sonra dönmektir.

Yırtıcılar az yapar... Uzun sürmek doğanlık...
Her yıldızın ardında gizlidir bir karanlık;
Adsız sansız olsa da, en büyük kahramanlık;
Göz kırpmadan saldırıp bir daha dönmektir. Kahramanlık ne yalnız bir yükseliş demektir,
Ne de günepler gibi parlayıp sönmektir.
Bunun için ölüme bir atılıp gerektir.
Atıldıktan sonra da bir daha dönmektir...

Fakat bu Türk'ün düsturu idi. Niçin'den, Akkâ'da yumruğumuzu yiyen Fransızlar, her kara günü yurdumuza sarkıntılık eden, fakat pay olarak ancak bir yıldızın kanlı vatandaşla dönen İngilizler bunu haykırırsalar da muhakkak sonunda Türk gücüne yenileceklerdi. Sınırlarımızı geren bu âbideden çabuk ayrıldık. Bundan sonraki ilk konağımız dübenlerinden biri olan Teke Koyu'na hâkim tepe oldu. Biz burada da çok durmadık. Kirte'ye doğru yol aldık. Yollarda mermi kırıntıları okadar bol ki... Sarp yerlerden geçiyor ve çok yol alamıyoruz. Artık çevremiz hep savaş meydanı... saat kadar sonra bir harmana rasladık. Yıçık yüzlü köylü, kadınları, çocukları çevremizi sardı. Bize kavun, karpuz ikramı. Kim derdi ki bu mütevazı yüzlü, gösterişsiz köylüler Çanakkale Savaşı'nı yaratan, bu savaşta kurban yiyen erlerden olsun en büyük dileklerine kavuşmuş insanların sevinciyle karıştırdılar. Yurdun bu en kutlu köşesinin Türk ziyaretçilerden mahrum olduğunu bizi kırıncaları korkusuyla, çekinerek söylediler. Aynı yaray bizimde kanayan gönlümüzde gördükleri zaman gözlerindeki mânâ derinlepti. Temiz yürekli olan, temize bağlanmayı vazife bilen köylümüz bunda da kötü duygular olmadığını inanmak istiyor. O kendi kanı pahasına kazanılan bu topraklarda yükselen düben âbidelerine dîp biliyor. Birisi 57'inci piyade alayından birisi de topçu çavuşu olan bu iki eski askere sorduk: - "Dayı! Bu gavur âbidelerini niçin yıkıyorsunuz?" birdenbire yüzleri aynı mânâ ile gölgelendi. Zorla gülümsediler: "Hükümetimiz kuvvetlensin inşallah o da olur edendi!" Bu cevap gönüllerimizi, zaferde duyulan bir sevinçle, sevindirdi... Yıçık köylü dayıdan birisinden, 57'inci alaydan Mandacı oğlu Hüseyin'den Kirte yolunu salk aldık. Bizimle birlikte 20 dakika kadar gelerek yol gösterdi. Sonra Yıldızın Deresi'ni tarif ederek ayrıldı. Bu dereyi oldukça güçlükle geçtik. Naci en önde, elinde baltayla yürüyor ve bazen yol açıyor. Hüseyin Ağa bize domuz tehlikesinden bahsetmiş, bunların sürüyle gezdiklerini ve yaman vuruşlar yaptıklarını anlatmıştı. Kaf silah olarak bir balta, iki bıçak, iki de sopadan başka bir şey yoktu. Hep tetikte yürüdük. Fakat domuzun izinden gayrısına raslamadık. Hüseyin Ağa bize bundan bahsederken: "Bu domuz da giden domuzdan yadigar kaldı; buralara onlar ürettikleri demikti. Dübenmandan kalan, onun izi olan bu mahlûku hayli merak etmiş, görmek istemiştik. Yıldızın Dere tabiat çok oymuş. Sağ ve solda arazi 20-25 metre kadar yükseliyor. Bu dereyi de tamamen geçemedik. Hüseyin Ağa'nın tarif ettiği gibi gözümüze yol hissini veren bir bayırdan yukarıya çıktık. Biraz sonra da Kirte'nin harabeleri görüldü. Eski Kirte bir rum köyü imiş. Pimdi bob ve harap. Yalnız dut ve badem ağaçları bol. Hükümet bunları her yıl müzayede ile satarmış. ekseriyetle çingeneler. Burada ana, baba, oğul ve bir de küçük çocuktan mürekkep bir çingene ailesi vardı. Yol kenarında bir kababında konakladık. 10-15 metre ilerimizde bir mezar vardı. Bu 3-4 yıl önce patlayan bir mermi ile ölen bir köylüye aitmiş. Kirte'de kaldığımız gece aynı onbeşi idi. Savaş yerlerine kadar bütün etrafı aydınlatan harikulâde güzel bir mehtap seğirisi Kirte'den saat 10'da yola çıktık. Çingenenin oğlu bize yol gösterdi. Yürüdüğümüz arazi savaştan payını almamış bir zaman sonra yolun tümsek bir noktasında acele ile yapılmış ve pimdi çok harap olmuş bir Türk âbidesine rasladık. Dübenmandan 11.000 mermi atan bu kahraman bataryanın âbidesi rasgele taşların yıldızılmasıyla elde edilmiş. İnsanın kendini avundurmak istemesine tevazua atfetmek, Türk erlerinin gösterişsizliğine yaklaşılmak istediği bu yıldızlar çok acı olarak "biz kayıtsızlıktan doğuyoruz" diye haykırıyorlardı. Gönlümüzdeki derin sızlı büyüyor, kıyıl alevleriyle uzaklarda yılan gibi başkaldıran düben âbidelerini sızlı istiyordu. Ve dumanlı gözlerimizle yıkılmak üzere olan yazısının okuyoruz: 1330 - 1331 Mukaddes emeller uğrunda fevkalâde peccat ve fedakârlıkla muharebe ederek..... etmiş olan müstakil 10'ünlük Alay 56 seri ateşli sahra obüs bataryasının hâtırâ-yı zaferidir. Attığı mermi 11.000 Naci, yıpranmış olan yerleri gücü yettiği kadar taşlarla yamadı. Ömrü bir iki hafta daha uzatılmış oldu. Sonra hiçbir şey söylemeden acımız sındire sındire yürüdük. Çingene hâlâ kılavuzluk etmiş tarafımızda yükselen bir tepe üzerinde Türk ölülerini toplu olarak gösteren ilk mezar var. Hafif meyli tırmandık. Eski bir parmaklık içinde bir Türk zabitanın, Mustafa Beyin mezarı... Sonra, sürülmüş bir tarladan hiç farkı olmayan mezarlığa dünyanın en büyük mezarlığı ile baktık. Çingene kılavuzumuz fütursuzca az ileride bulunan Behramköy (eski bir rum köyü) çingelerinin dîp toplamak için buraları böyle karıştırdıklarını, esasen bu çingelerin bütün savaş sahasını gezerek ölü soğunculuğunu yaptıklarını anlattı. Çingene mânâya bir yol daha hak verdik. Üzerinde yapıldıkları toprak kanı, canı karıştırdığı olarak kazanan ünlü Türk neferinin ölüsünü bilmeyen, dünyada hiçbir şeyden nasibini almamış bu kansız millet, daha doğrusu bir sözle bu çakal sürüsünü içimizde tuttuğumuz anayurtta yer verdiğimiz için kendi kendimizden yüksündük, devlet adamlarımıza kızdık. Ve imanla bir kere daha dübündük ki: topraklarında yapmamak hakkı yalnız Türk'ün olmalıdır. Türk toprağında, köyde Türk köylüsünün malını yağma eden, başkalarını karmanyolacılık yapan ve nihayet mezarında da Türk pehillerini (hem de en şanlı bir savaşın en ünlü pehillerini) soyan ve türlü kötülükleri yapan adları taşıyan bu soysuzları artık aramızda istemiyoruz. Türk bünyesini mikroptan temizleyecek en güzel tedavi usulü: Katliam *** Yine yola girdik. Suyumuz bitmişti. Bu bitmiş bizi hayli yıprandı. Fakat pikayet yoktu. En zayıfımız olan, daima yorucu sandığımız Mehpare bile duraklarda kendisine verdiğimiz bir iki yudum salk ve tozlu suya kanarak bir Türk askeri gibi yürüyordu. Saat birde Davut Bey çiftliğine vardık. Çiftlik haraptı. Arnavut olan sahipleri Maydos'a inmişler ve burasını - tabii ki - bir arnavut olan bekçiye bırakmışlardı. Yıçte yine kanımızı donduran bir tesadüf... Balkan savaşında ordumuzu kancık arkadan vuran bir idrenç unsura biz yurdun yssız bucaklarında da raslıyacak mıydık? Buradan Arýburnu'na kadar köyler...

tesadüf etmiyeceğimiz için ekmek bulmak lâzımdı. Çiftlikte ise o gün için hazır ekmek yoktu. Arkadaşlarımız Musavver bu işi üzere Kafile ilerde konaklıyacağımız yeri bulmak için hareket etti. Ben Musavverle çiftlikte kaldım. Musavver becerikli elleriyle ekmek işini başarıırken bugünkü Türk kadınının dübünüydüm: Bugünkü Türk kadını dünü tamamen silkip atmış deşildir. Bugünün Türk kadını var” diye haykıran cılız varlık deşildir. Türk kadını kalemini, kafasını kullanmayı bildiği gibi sırasında da sırtını taşımayı, kahpe kurşun yaralarını onarmayı ve yitit Türk çocuklarını yetiştirmeyi bilen yüksek bir yaratılıştır. Bugünün Türk kadını “beşikteki Türk çocuklarını sulh ninnileri söyleyerek büyüteceğiz” diyen Aliye Esat Hanım gibiler temsil etmez. Aliye Esat Hanım nihayet zavallı bir varlıktır, yoklukla müsavî bir varlık... Çünkü biz artık insanîyet ve barış deşil, milliyetçilik ve savadışı istiyoruz. İnsanîyetperverlik köpekliktir. İnsanîyet milliyetçilikle asla uyupamaz. İnsanîperverlik yüksek gurur ve haysiyet duygularına zıttır. İnsanîperverlik domuz katolik papazının ve sinsi protestan misyonerinin kendi alçakça maksatlarına âlet edindikleri bir tuzaktır. Hayır! Biz barışta da deşiliz. Biz savaşıyoruz. Barışçılığın ilân eden milletler sahiden mi barışçıldır? (Bu soruların adaları ibgal ediyor ve harıl harıl silâlanıyorlar? Hey gidi insanîyetperverlik hey!... Senin uğruna Hindistan inliyor. Senin uğruna Pimalî Afrikada katliâm var... Senin için Amerikada zenciler yakılıyor... Ve, hey!... Senin için, kıyıl cennete varmak için Tüskistanı, Azerbaycanda, Kırymda, Ural civarında Türkler açlıktan kırdırılıyor deşil mi? Hayır! Aliye Esat Hanımın ninnisi Türk çocukları zaman söylenmeyecek... Çünkü “Kadınlar birliği”ni kuran kadınlar Türk Kadınını temsil edemezler. Onlar dedikolarında devam ededursunlar... Türk çocuğuna ancak savaşıklık telkin eden ninniler söylenebilir. Burada aklıma arkadaşım Tolunay’ın Talebe Birliğinin çykardığı “Birlik” adlı aylık gazetesinin ilk sayısında çykan piiri geldi:

YARININ TÜRK ÇOCUĞUNA Doğu giydiyse kara Yasla dolmamalıydın; Hayatınca yarınki Bir savaşın malıydın. Bu yurdu can verdi Senin babanla ağan. Sana hız vermelidir Yıterip Kutluğ Kağan. Atıl’dan, Çengizden Yıldırım var kanında Tigin’in kılycı Fazla kalmaz kınında. Sakarya, Dumlupınar Hâlâ kıyıl akıyor, Bu akıp dünü deşil Yarını da yakıyor kemiriyor Bin bir düzenbaz yağı Senin için tuzaktır Bil ki bu “barış” ağı. Budunun türesi Savaşmamak deşildir bu gidip seni Yükseltmez... Eğildir!... Senin soyun bağlanır Oğluna yüce göğün; Hem Türk, hem savaşıcıydın! Yalnız bununla Musavver ekmekleri bitirdiği zaman güneş batmıştı. Yatacağımız yeri seçip çadır kurmak üzere önden giden kafileyi bulmak için kaybetmeden yola çıktık. Yolda arkadaşlarımızın, gittikleri yolları bize anlatmak için koydukları işaretleri bulduk. Ortalık kararlı sonra da uzaktan onların seslerini işittik: Buldukları tarafı bize anlatmak için hep bir ağızdan bağıyorlardı. Yürüdüğ. Kafile bence önce bir harmanda konaklayıp ve bizi bulmak için üç kibiği geriye gözcü yollamıştı. Uzaktan Mehparenin parlayıp sönen elektrikli görünce konağımıza yaklaştığımızı anladık. Bize Ali Dayı’nın harmanunda konaklandığını söylediler. Davut Bey çiftlik bekeçi gideceğimiz yerde bize bazı arnavutları salık vermişti. Naci, Ali Dayıyı onlardan biri sanarak salık aldığımız isimleri sorar zaman Ali Dayı da bizimkileri arnavut sanarak atlatmaya çalışmış. Fakat sonra Türk olduğumuzu anlayınca hemen ağırlamış. Çünkü kan kanı çeker. Arnavut sandığı zaman kafilemizi buz gibi bir soğuklukla karşılayan Ali Dayı şimdi bize candan ikram ediyor. Ay ıpığının altında konuşuyorduk. Ali Ağanın yüzü tam bir Türk yüzüdü. Vaktiyle Ystanbul’da bir Türkistanlı bir Türk, beni görmüştüm. Ben Oğuzca, o Özbekçe konuşmuş, anlaşıyordu. Yarı göçebe olan o Özbek Türküyle Ali Ağa’nın yüzleri benzeriyordu ki... Türk ırkı, Türk kanı Orta Asya’da da, Trakya’da da kendisini gösteriyordu. Bu, tek de olsa, Türk ırkının dayanıklı, sarsılmaz varlığına en büyük tanıtı. Konuştuk... Ve birbirimize ışındık. Çadırımız ancak beş kipi alıyoruz soğuk geçti. Sarılmış olduğumuz battaniyelerimizin altında titredik. Soğuda hepimizden çok dayanıklı olan ve örtünecek battaniye bulamadığı için yalnız ceketleriyle yatan Tolunay bile çok üpümüştü. Geceleyn korkudan ateş de yakamamıştı. Bu korkumuz “büyük” denilen bir nevi büyük örümceklerden geliyordu. Bütün bu havalide pek bol bulunan bu örümceğin sokar sokmaz öldürdüğü bile söyleniyordu. Kirte’de Mehpare bunlardan bir tanesini öldürmüş ve hayvanın manzarası bile bizi tiksindirmiş de ürkmüştü. Ali Dayı bunların insanı öldürmediğini ama çok acı çektirdiğini, ateş bulunan yere geldiklerini söylemişti. Yanımız amonyaktan başka ilaç olmadığı için ihtiyatlı hareket etmiş ve bunun için ateş yakmamıştı. Sabah erken kaktık ve yola erkekle 300 metre kadar ileride mataralarımızı doldurduk, sonra Çınav ovasını bırakarak “Kabatepe”ye doğru yol aldık. Burada hâlâ bozulmamış cepaneliklere, birbirine karışmış irtibat yollarına ve tel örgütlere rasladık. “Kabatepe”ni denize inen etekleri o kadar güzel bir kumsalla bağlanıyor ki... Sahilde yemek yedik, denize girdik ve dinlendik. Sonra en kanlı savaşlara sahne olan, düpman siperlerinin 10 metre kıyınımıza kadar sokulduğu Kanlı Sırta tırmandığ. Savaş tarihinin bu damga bu sırta okadar yerinde verilmiş ki... Yer yer aranmış, bütün kemikler toplanmış olmasına rağmen yine siperlerde katı taslarına ve kalın kemiklere raslıyoruz. Bunlar muhakkak ki Türk kemikleri... Vakıya bu siperler müteaddit defalar düpmana geçmiş. Fakat onlar siperleri bir bir tarıyarak kendi ölümlerini toplamışlar, bir türlü anlayamadığımız duygularla yaptıkları âbidelerine gömmüş. Savaşa girmiş olması itibarıyla bu erlik meydanının daha iyi tanıyor, siperlerin yaklaştıkları yerleri gösteriyor, düpmanın tutunduğu hakkında izahat veriyordu. Yalnız Kanlı Sırta iki saat kadar oyalandığ. Küçük bir tümsekte İngilizlerin mavzerle ateş için kullandıkları çelik kalkanlara raslandı. Bu kalkan toprağa altında uzanan iki sivri ayağıyla saplanıyor ve ortasına gelen kapaklı bir delikle ıpırlıyor. Yçlerinden bir tanesini seçtik. Bu biraz güç olmasına rağmen bir sopaya geçince iki kipi tarafından taşınabiliyordu. Ystanbul’a kadar getirmek ve içinde bir bapkası bulunmadığını hatırladığımız askeri müzeye armağan etmek istiyorduk. Bize: bunların bir kısmını İngiliz siperlerine girdiğimizde talan ederek kendi hatlarımıza getirdiğimizi ve düpmana karşı kullanıldığını anlattı. Yarı saat daha tırmanarak “Lonpe” adlı (tek çam manasında) bir âbideye geldik. Bunun iki bekçisi vardı. Birisi Türk, diğeri çerkes... Türk bekçisinin adı Kadri çavuptu ve Kilitbahirli bir askerdi. Gece konuğu olduğumuzda bize gırtlık savaşı hikayeleri anlattı. Diğeri çerkesti. Ve biz o gün bir kere de çerkes sözüne kandık. Elimizdeki kalkanı bırakmamız, Mehmet Çavupta bunlardan bir çoğuna raslıyacağımızı, yok yere yorulmamamız söyledi. Riyasız, yalansız, her türlü kötü histen uzak, dakikadaydı. Kabul ettik. Mehmet Çavupa vardığımız zamansa bunlardan çok aradıysa da bulamadık. Bir kere de bir çerkesi kandık. “Lonpe” âbidesinin yüksekliği ancak 8-10 metre kadardı. Fakat mezarlığı çok büyüktü. Ve muntazam bir planı malikti. Burada diğer âbideler de görülmeyen bir bapkalık daha vardı. Üzeri haç işaretli geniş sütunun içi boş ve loptu. Buraya da müteaffın, riyakar havası sinmişti. Bilmem kaçını defa olarak yine kinle dolduk ve taşmamak için buradan çabuk ayrıldığ. Savaşın buçuktu ve biz Mehmet Çavupa dördü yirmi geçe vardık. Türk topraklarının öz oğlu, kahramanlığın ta kendisi olan Mehmet Çavup gösterişsiz ve bozuk bir taşın önündeki mütevazı toprağın altında yatıyor. Kendi topraklarımızın üzerinde yendiğimiz düpman âbideleri yükselirken kahraman Mehmetçiklerden biri olan Mehmet Çavup dünyadaki mütevazı hayatına çok benzeyen şimdiki yolumuz sonsuz uykusunu uyuyor. Mehmet Çavupun türbesini görünce ve bu bakımsızlık ve gösterişsizliğin karşısında irkildim. Arkadaş

karımdan, kardeşlerimden ve en yürekten yoldayımından gizlemek istediğim göz yaşlarımı saklayabilmek için arkamı döndüm ve rüzgara verdim. Bu kahramanlık toprağında yürekler bütün safiyetiyle temizlenir ve birbirine açılırken, ben göz yaşlarımı arkadaşlarımdan saklamak istiyordum. Düşündüm ki dünyada kahramanlıkla hiçbir yakınlıyım, hiçbir münasebeti olmayan düşman abideler yapılsa Mehmet Çavuş için ne dikilmeliydi?... Beynimin içinde dev gibi düşünceler birbirine takılıydı. Mehmet Çavuş kahramanlığının bildiğimiz erlerden biriydi. Ya kahramanlığının bilemediklerimiz? Ya hiçbir iz bırakmadan şehit düşen milyonlarca kahraman için neler yapmalıydık?... Mehmet Çavuş!... Bozkırların kanını taşıyan asil er!... Senin için göde yükselmiş mermerin üzeri altınla yazılsa yine senin büyük hatıran saygılanmış olmaz... Sen zaten atsız kalmaya mahkumdun... Senin hiçbir karşılıksız beklemeden vazife için ölüme atılman damarlarındaki kanın temiz cevherlendi. Senin her yerde bol bol akmaya alışmış olan kanın, Türk kanıyla bol bol sulanmış olan bu topraklarda vazife için hatta vazifenden daha yüksek bir pey udrunda, yabancılarla kanına karşı son damlasına kadar zaten akacaktı. Sen bunu yaparken köyünden uzakta sessiz ve unutulmuş kalacağını biliyorsun ve bunun için yüksünmüyordun. Mehmet Çavuş sana abide mi gerek?... Senin büyük adın sana yazılmış en güzel destan ve kahramanlar yurdu olan yine Türk kanıyla yoğurulmuş Türkeli de senin için en büyük ulu abide değil mi? Türk çocuğunun her yürekten anıyı babına dikilecek beyaz tabla kazılı kitabelerden daha özlü değil mi?... Sen Türksün ve bu toprağın malıydın ebedisin, sana taştan abide gerekmez. Gözlerimiz doldu, başlarımız önümüzde uzaklaşıyor. Ey Mehmet Çavuş, Mehmet Çavuş ey adsız ölümler siz de büyük adlı GAZİ kadar ölmeyeceksiniz. Oturduk ve içlendik. Mehpare, kim bilir, belki de kendisini avundurmak için, bu abidedeki tevazuu çok beğendiğini söyledi. Kim bilir, belki de kendisini kandırmak istemişti. 25-30 metre ileride yine küçük bir İngiliz abidesi... Yine üzerinde şu satırlar yazıyor: "İnönü abidesi" olarak; olanlar... Türk topraklarında ne kadar temenni... Derhal "seferberlik ilan edildi, onlardan teki kalmaz evlat" diye kükreyen mert köylüyü hatırlıyoruz. Artık yolumuz hep yok. Dar boğazlardan, tozlu sirtlardan Arıburnuna iniyoruz. Burada 5 - 10 evli bir balıkçı köyü var... Bu köyün sakinleri hep abide bekçileri... Başlarında bir beyaz rus varmış... Burada bekçilerden toplu olarak abideler hakkında izahat istedik. Tam 31 tane saydılar. Yedikleri tokadı unutmamak için 31 abide çoktu fakat adlıları kahramanlık dersini hatırlatmak için biz bunları az bulduk. Arıburnu ihraç iskelelerinde daha hurda halinde demir enkaz var. Bunlara güler baktık. Bugünün iktisat kongresini toplayan İngilizler 18 yıl sonrasını düşünse idi dün muhakkak ki bu garabette bulunmazdı... O gece ikinci olarak köyde yattık. Misafir sever Türk bekçilerinden ikisi bize kendi barakalarını verdiler. Ve bu defa dıvarda onlar ayazladılar. 8 Ağustos sabahı erkenden hazırlandık. Düşmanın ihraç iskelelerini bir kere daha gözden geçirdik ve sonra yeniden Mehmet Çavuş abidesine doğru tepeye tırmanmaya başladık. Tabiat buradaki araziye korkunç denecek gibi oymuştu. Abidelerin bekçileri dün gece bize sağda yükselen bir uçurumun hikayesini anlatmışlardı. Askerlerimiz tarafından denize doğru sürülen 300 İngiliz bahadır bu yalçın yarı, Türkten daha az tehlikeli bularak kendilerini buradan aşağı atmış ve tabii hepsi ölmüştü. 300 kişinin bir çocuğu ile kendilerini koruyamamaları bolla salıvermeleri hazin bir kahramanlık (!) hikayesiydi ve bizi güldürdü. Yarıları tırmanırken o güçlük çekiyorduk. Düşman buralarda tutunabilmek için kim bilir ne kadar kıyılmıştır. 40 - 45 dakika yükseldikten sonra Mehmet Çavuşu ikinci olarak ziyaret ettik. Burada mermi ve gülden daha fazla msket ve kurpuna raslıyorduk. Mehmet Çavuşta çok kalmadık ve yolumuza ilerledik. Saat 11'de Conk Bayırının en hakim yerine gelmiştik. Bu nokta yarımardan sağ ve sol cennetini kamilen görüyordu. Her iki taraftan da denize bakabilen bu yerde de bir düşman abidesi yükseliyordu. Takriben 16 metre yüksekliğinde Yeni Zelant abidesi... Ve şimal yüzünde şunlar yazılmıştı: IN HONOUR OF THE SOLDIERS OF THE NEW ZELAND EXPEDITIONARY FORCE 8 TH AUGUST 1915 *** "FROM THE UTTER MOST ENDS OF THE EARTH" Türkçesi : Yeni Zelant sefer kuvvetli askerlerinin şerefine, 8 Ağustos 1915. dünyanın sonsuz uçlarından Bu yabancılar için abide dikiliyordu? Uzak yerlerden geldikleri için mi? Bunlar bir zafer mi kazanmışlardı? Her yerde gördüğümüz gibi irili ufaklı İngiliz mezarlarının üzerinde onların "ebedi hatırası"ndan bahsolunuyordu. Halbuki onlar buna layık ne idi? Çok acı şeyler söylememek için haydi böyle diyeyim: Ey dünya... Sen çok karsız ve çok nankörsün... Buraya bakan bekçiye gece aşağıda görmüştük. Tekrar konuştuk ve bize yakında buraya bir Türk neferinin geldiğini, yaralandığını yerleri gezdiğini, bu toprak alarak döndüğünü söyledi. Bu asker savafta kolundan yaralandığı için kol kemiğini çıkarmışlar, şimdi kolu dönülmüş, baktığımız ve kendisinin kanını, silah arkadaşlarının canını verdiği toprakları kutlayan bu adsız askeri gözlerimizle selamladık. Bayırında 2 saatten fazla kaldık ve bu düşman abidesinin kenarına onların sağır kulaklarına bir daha duyurmaya çalışarak çavuşun sesini okuduk. Yeniden yola çıktığımız vakit gök bulutlu ve güneş yoktu. Conk Bayırını ile Anafarta arasını birleştiren çukurluk vadilerle dolu... Her tümseği döndükçe sırttan anzak abidesini bundan sonra ta vapurla Nara Burnunu dönüncüye kadar kaybetmedik. Bayırdan yarım saat kadar uzaklaşmıştı ki Kurt Geçidi görüldü. Buraya bilmiyoruz için Kurt Geçidi demişler... 16 metre kadar uzanan ancak yan yana iki kişinin geçebileceği bu geçit de batıdan Anafarta ovasına hakim... Doğudan da Kanlı Savaş oldukça iyi görebiliyor. Geçidin manzarası çok korkunç... Havanın kapalı olması da solda uzanan ovayı daha esrarlı gösteriyor. Geçidini dolanınca uzaktan büyük Anafarta köyünün eski deirmenleri görüldü. Bu tepeyle köyün arasında ince bir yol uzanıyor. Susuyoruz, yalnız Mengüç elindeki müzika ile mırıldanıyor: Açıldı kale yolu, Görüldü Gelibolu. Bırak deniz gideyim, Orasın dolu. Birden yolun bir meydana açıldı görüldü. Sellerin büyük oyukla kazdığı bu meydanın solunda daha ancak bir yılın dayanabilecek bir eski mezar vardı. Yeri taşlarla tutturulmuş olan bu mezarın altını su tamamen oymuş... Dikkatle okuyoruz. Bu mezarın da kanını yurdu yapatmak için seve seve dökmüş bir Türk oğlu... Bu da tarihin kaydetmediği, fakat babı babına bir tarih olan eşi... biri... Hayati Efendi... Mezar taşının üzerinde şunlar okunuyor: 27 Temmuz 1915'de İngilizlerin fâik kuvvetleri karşısında şehit olan ve avuç bölüğüyle müdafaa ve kahramane şehadetiyle ibka-yi nâm eden kal'e istihkâm taburu bölük 4 kumandanı Yahya Hacı Efendisinin mezarıdır. Yarım saat kadar daha yürüdük. Artık birer birer kahramanları arkada bırakıyoruz. Dudaklarımızdan anıyı türkü döküyor: Yürü yürü al bayrak: Kan ve ölüm saçarak Seslerimize tiz bir çocuk ağlaması karşıyor, bir diğeri de anıyı haykırarak alabildiğine kaçıyor. Adlıyan küçük olduğu için kaçamamıştı. Onun acı acı ağlaması harmanda çalışan kadınların anası oğluna sarılırken bize de kim olduğumuzu sordu. Kısaca anlattık. O zaman gözleri dolarak küçüğe baktı: Babası da, dedesi de önce kazayla patlayan bir mermiyle şehit oldu. Etrafımızdaki halka yavaş yavaş büyüdü ve konuşarak köye doğru yürüdük. Büyük bir çok kasabaları geride bırakabilecek kadar dolu. Köyün tek kahvesinde bizi karşılayan köy mualliminin, çyplak bacaklı, açık kollarlı kesik saçlı kız arkadaşlarımızın yardımsever köy imamının ve köye tamamen hakim bulunan muhtarın elinde ipleren bu yurdu okadar kutlu ki... Biz az dinlendikten sonra muallimden bize mektebi gezdirmesini istedik. Sevinerek kabul etti. Küçük bir tepede yükselen mektebe girdiğimiz zaman hiçbir şey söylemeden, fakat aynı şeyi duyarak birbirimize baktık. Ve en büyük inkılap hakikaten köylerde başlandıya bir kere daha inandık. Koridorun karşısında Gazinin büyük bir resmi var. Büyük Anafarta

bu resmin gücü burada anlatılmıyor. Köylüler onun Çamtekedeki konağının, geçip gittiği yolları büyük bir saygıyla anıyorlardı. M... sınıflıydı. Bol ıyıklı ve mıztaam bir sınıf... Mektebin ip odası da çok güzeldi. Bir köpede yerleştirilmiş Bomba ve Mermi kole... heyecana getiriyordu. Muallimden bunları nasıl bulduğunu sordukumuz zaman dürüst ve ağır: Bazı günler çocuklarla küçük ge... yaptıklarını, bu gezintilerde hem bu savaşı artıklarını topladıklarını ve hem de onlara izahat verdiğini anlattı. Buradan dönüp... kahvesinde otururken içimizden birisi köyün en yaşlısının kaç yıllık olduğunu sordu. Bunun bir kadın olduğunu ve 120 yaşlarını bulduğunu söylediler; görmek istedik. Köyün koca ninesi yakında oturuyordu. Evi, yanında bulunan diğer bir evle beraber düğ... güllerinden arta kalan iki ev olarak anılıyordu. Koca Anafarta köyünde sağlam kalan iki ev... Nine bizi sadece Ýstanbulu ve misafir olduğumuz için güler yüzle karşıladı. Fakat oralarda niçin bulunduğumuzu öğrenince ağlamaya “beni de götürün evlatlar” diye sızlanmaya başladı. Bize iki, üç yıl önce arabaya binerek Mehmet Çavuşa kadar gittiğini, orada mevlüt okutduğunu anlattı. Nice yavuz kibarların kanını içen, topraklar bir defa da ihtiyar ninenin göz yaşlarıyla sulanmıştı. Ona dönme... olduğumuzu, Mehmet Çavuşu geçtiğimizi söyleyince üzüldü. En candan sözlerle seneye bizimle geleceğini, kendisini unutmama... tenbih etti. Ey Türk genci! Bu asırlık insan bakıyesinin ağızından dökülen sözler bize ne kadar geciktirdiğimizi çok acı olarak anla... de daha bu ipe bağlamadığın için utandırmayacak mı?...

Gece ay ıyıldığında konurken köylülerden savaşı girmiş olanları zorluyor, onlara erlik hikayeleri anlatıyorlardık. Yetmiş yaş... söyleyen “Emin Dayı” okadar heveslenmişti ki anlatırken yerinde durmıyor, heyecanlanıyordu. Emin Dayı yaşlı... olduğu için askere hükümet tarafından alınmamış, gönüllü gitmişti. Bir gece yine yaşlı bir arkadaşıyla düğman siperlerine kada... oradan yüklenebildiği kadar cepane ve tüfek almış sonra kan içinde geriye dönmüştü. Köyden daha başka gönüllüler de olup ol... sorduk. Hepsi birden cevap verdiler: Avcı Hüseyin.. Bu da çok yaşlı bir adammış. O gece harmanda olduğundan biz göremedik fakat anlattılar. Avcı Hüseyin bir gece silahıyla ilerlemiş. Bir su başında silahsız yedi İngiliz neferinin su aldıklarını görmüş. Y... önüne katarak esir almış ve geriye getirmiş. Avcı Hüseyin’in lafı geçerken küçükler birbirine sokuluyor, delikanlılar heye... doğruluyor ve anlatan sesini yükseltiyordu. Avcı Hüseyin köyün kahramanlık ilahı gibi bir peydi. Ve köy ondan öyle güzel bir kahramanlık dersi almıştı ki... Zaten köy halkının çoğu savaşı insanları ve çoğu da 27 veya 57’nci alaydandı. K... çocuklarına soruyorduk: oğlum büyüyünce ne olacaksın? Bunların en tabii bir şekilde yan gözle bakarak ve çantalarını taşıyarak, ma... süzerek “Asker” demeleri okadar hoştur ki... Muallime talebelerinden ne derece memnun olduğunu sorduk. Hepsi iyi çocuklar dedi. Hakikaten hepsi iyi çocuklardı; küçük yaştan asker olacaktı diye haykıran iyi Türk çocukları... Derhal “ne olacaksın?” denildiği zaman sinema artisti diyen, kafasına zehir akıtılmış bazı zavallı behir çocuklarının hatı... Askerlik aleyhtarlığının henüz köylere kollarını uzatmadığını sevinçle duyduk. Ve bir kere daha vazifesini bir bütün olarak duy... yapan köy muallimini kutladık. Diledik ki bütün muallimlerimiz böyle olsun. Türk çocuğuna yalnız ve her peyden evvel iyi bir ask... olabileceğini ağılasın. Fakat ne yazık ki bu muallim haksız olarak bu yıl da terfi hakkından mahrum bırakılmış ve azı olarak vazifesine inkisar karıştırmış. Gece bize köyün misafirhanesinde yemek hazırlamışlardı. Başı muhtar ve imam olduğu halde misafirserverliğin birer örneği idiler. Yemekten sonra köyün nüfus ve hasılat defterini gördük. Büyük Anafarta köyünde 104 ev ve vardı. Bunlardan üçü yahudi idi. Bunu haber veren muhtarın yüzünde okadar derin bir yas görünüyordu ki... Yahudinin ne ip gör... sorduk: Bakal dedi. Hepimiz acıyla irkildik. Hâlâ mı sen bezirgan? Hâlâ mı Türk’ü maddi olarak kemirmeğe yeltenmekte... Ama iyi bil ki bu senin son kımıldanışındır. Artık ne Türk behirisi ve de ne Türk köylüsü daha doğrusu damarında temiz Türk... senin elinde oyuncak olmayacaklardır. İşte senin köyündeki fazlalığından, mikropluğundan kederle bahseden köylü... Sanır m... seni daha uzun zaman topraklarında barındıracaktır. Defterleri gözden geçirdikten sonra bize bayrağımızı da gösterdiler. Bu bir Türk bayrağıydı; gönlümüzün dilediği gibi, behirlerin baştan savma bayraklarına hiç benzemiyen bir bayrak... Anafarta köyü... noktadan da çok üstün... ***

o gece yola çıktığımızdan beri ilk olarak temiz ve rahat yataklarda yattık.

Sabah sekizde uyandık. Bize büyük bir çömlek sıcak süt getirmişlerdi. Kahvaltıdan sonra küçük Anafartaya ve Kireçtepeye k... çıkmamayı gördük. Fakat vapur günümüze az vardı. Vaktimiz hesaplı olduğundan ikinci vapura da kalmak istemiyorduk. Kire... çıkmamaya gönlümüz razı olmadı halde mecburen gelecek yıla bıraktık. Ve koca nineyle helallaktık. Sonra yüklerimizi sırtı... Köylülerin kalabalığı arasında yola koyulduk. Onlardan uzaklaşırken imamdan öğrendiğimiz bir parkıyı söylüyor, ellerimizle s... gönderiyorduk. O gün öğleye kadar yolumuz düz ve hadisesiz geçti. Öğle yemeğini bir su başında yedik. Ve saat 3’te Kurucadere köyüne vardık. Bu köy 5-6 evli ve 15 nüfuslu idi. Sulak bir harmanda mola verdik. Harmanın sahibi Ýsmail adlı bir köylüydü.. ilk sözümüz hangi cephede bulunduğunu sormak oldu. Ondandan sonra da ihracın ilk gününde ve sabahtan yaralandığı olarak Mısır’a götürüldüğünü, dört sene orada kaldığını anlattı. Kolundaki kurban yaralarını gösterdi. Ona tahmini olan atığı ve bu kurbanların isabetli olup olmadığını sorduk. Böyle böyle 50-60 tane atığı ve karşıda kum gibi kaynayan düğ... muhakkak ki birçoğunu devirebildiğini söyledi. Ona alayında çok kahraman askerler var mıydı? Diye sorduk. Gülerken dudağın... galiba biraz da kasıyla yarasıyla oynuyarak “en kötüsü bendim” dedi, “hepsi benden yavuz kibarları”... Gözlerimiz parlayarak köylü dayıya baktık. Yaptığı erlikle öğrenmiyen, yurt için ölümü vazife bilen bu Türk oğ... gönülden uluğladık. Kurucadere köyü ile Maydosun arasında tarlalar içinde uzayan ince bir yol var. Bu yolda da iki kolu oluyan kara sakallı bir yiğide daha rasladık. Merhaba dayı... Merhaba evlatlar... Kaçınıcı alaydaydın? 27... Yine ilerliyoruz. Artık Maydo... görünüyor. Burada yangından yeni kurtulmuş bir derbederlik var. Deniz kenarında biraz dinlenmek istedik. Yanımıza yaklaşan... pişmanca bir zat (ki sonradan belediye reisi olduğunu anladık) bizi belediye dairesine davet etti. Kabul ettik. Burada da aynı güler yüzü gördük. Belediye Reisi Bey bize Mehmet Çavuş abidesinden ve yılın bazı günlerinde kamyonla yahut otomobille zi... gelenlerden bahsetti. Burada da çok az kaldık ve bir saatlik yürüyüşten sonra Kilitbahire döndük. Biz geceyi burada geçirmek istiyorduk. Çünkü motorumuz bizi ancak Cuma günü sabahleyin Kilitbahirden alacak ve saat birde kalkacak olan vapurumuza yetiştirecekti. Kendimize yer temini için jandarma kumandanını görmek üzere iskeleye indik fakat kumandan Çanakkale’ye geçmişti ve geç dönecekti. Bu sırada kumandanın ailesini getiren beylik motor geldi. Ve bizi karşıya geçirmeyi teklif etti. Motorla Kilitbahirden ayrılrken haykırıyoruz:

Korkma açıl ben yurdum, Dağlarda ordu kurdum, Açık denizlerine Süngümle kilit vurdum. Kurarak Kurultayı Alacaktık Altay’ü. Japon, Çin, Rus demeden Çekeceğiz biz yayı.

Arkadaplarıymın içlerinden gelen hız kuvvetleniyordu. Tolunay'ın bu parçasını sanki karpılarından Gazi'ye hi edermiş gibi söylüyorlardı:

Asırlar bize yaptır, Kemal ölüme yaptı, Bize yol göster Kemal, Anayurda ulaştır.

Karpıyızda Çanakkale uzanıyor. Pimal yüzünü örten tepede beyaz tahta 18 Mart 1915 tarihi yazılı... Cenup yoluna bakarken sırttaki tarih buraya gemisiyle giren her İngiliz ve Fransız kaptanına daima bunu söyleyecek : "Siz buradan ya dost olarak, yahut da kallebece geçebilirsiniz... Gücünüzle, asla!" 18 Mart 1915, Türk kanının yarattığı bir gün... Ne pahasına olsun saldıran düpmanın çelik yürekler, yalçın dayanışlar karpısında eridiği, kırdığı gün... Türk'ü bir kere daha tanıyan kere daha kudretle yapatan bir gün: 18 Mart 1915... Karpı sırtlarında yalnız Türk'ün olan, son Türk dünyada yaparken Türk tapıyacak olan karpı sırtlarında kırmızı tuğlayla kıyıl bayrağımız gözüküyor... 18 Mart 1915 ve bayrağımız... Bu iki sırt arası yükselen abidelerine rahman edilen, kızaran düpman bapları... Bunları görür gibi oluyoruz ve yine haykırıyoruz: Yürü, yürü a ve ateş saçarak! Ünmüzü yayıyor Kancık düpman kaçarak....

Bu defa Çanakkale'nin pimaline çıkıyoruz. Ve behri baptan bapa geçerek iskeledeki bir kahvede dinleniyoruz. Batan g karpı sahili kıyıda boyuyor... Uzakta Conk Bayırında içi kara dıpy beyaz anzak abidesi silüet halinde gözüküyor... Conk Bayır düpman abidesi... Batan güneş karpı sahilleri kana boyarken, yükselen düpman abidesi de Türk günüllerini kıyılaştırıyor.

O geceyi Çınarlı denilen küçük bir çınar ormanında geçirdik. Ertesi gün ve geceyi de Çanakkale'de mecburiyetinde olduğumuzdan kendimize daha iyi bir yer aradık. 10'dan itibaren Hamidiye tabyalarındayız. Birer kahramanlık kaynağı olan Hamidiye tabyaları... Burada sıralanan topların tapıdığı kargaşalık tâ mütareke senelerinin düpmanın erlik gücü yetmedi düzene bapvurarak kullandığı silahla yine kendi alına vurduğu kara damga... Türk'ün çelik yüreğini paralamadığı gü topların manlılarını paralaması... Bu tabyalara bakan Türk genci yine haykırıyor:

Batıya varacağız, Palon'u alacağız, Atilâ'nın gücünü Biz de tanıyacağız. 10 Ağustos sabahtan akşama Hamidiye tabyalarında geçirdik. Bugün gönlümüzde cephe gerisinde sıra bekleyen askerin heyecanı vardı ve mırıldanıyorduk:

Durma savaş Altayım Yakında oradayım, Bir elimde bayrağım, Bir elimde de yayım.

Vapurumuz 11 Ağustos Cuma günü saat 13'te kalkacağı halde bizi 18'e kadar bekletti. Çanakkale'den ayrılrken hepimizin gönlünde vazifesini yapmış insanların huzuru vardı. 12 Ağustos cumartesi günü yine vapur bizi Sirkeci'ye çıkardı. Seyahatımız iyi ve iyi olduğu kadar da içimizi sızlatan duygularla bitmişti. Anadolunun, Papealinin güzelliğini gözle gördükçe, erliğini o günleri yapayanlardan dinledikçe kanımızdaki savaş ateşi daha kuvvetle alevleniyordu. Kö göz yapıları Mehmet Çavuşların topraklarını sularken "Kür Pad"ları, "Apu Han"ların eridiği yurt pa neden bu göz yapılarından pay alması? Bu toprak, kendi sessiz badırında kaç bin Mehmet Çavuşu saklıyor? Biz toprağı bunu seviyoruz. Orada bizim atalarımız, kanımız, mazimiz, her peyimiz duruyor. Toprak!... Bizim torağımız!... Bizim toprağımız ne Edirne'den Sarıkamış'a kadar uzanan yer mi?... Hayır... Türk sesinin geldiği, Türk yüreğinin çarptığı her yer bizi topramızdır... Bütün Orta Asya bizimdir. Yalnız copkun ırmağlar değil, dünyanın en kahraman ordularını da tapıran, adsız yi yetiştiren Tanrı Dağın kaynakları bizden başka kimin olabilir?

"Alp Er Tunga'nın hayal olmuş vücudu oradadır... Kahraman kadın "Tomiris" de orada yatıyor... Orada "Mete'nin toprak olmuş vücudu yok mu? Panlı "Tolun", büyük "Bumın" ve "Ystem" dahi "Tonyukuk" orada gömülü değil mi?... Türk birliği için yrtınan ve bu uşurda ölen "Tigin" Orta Asya'da yatıyor mu?... "Moyunçur" bu toprakta yetipen erlerden bir tanesi değil mi?... "Çingiz" in gizli mezarı, "Temür"ün ulu türbesi de aynı toprakta bulunmuyor mu?...

"Tuğrul" ve "Alp Arslan" o toprağın birer kimsesiz oğlundan başka bir pey midir?... Bütün bunlar, bu bu panlı peyler, bu kavgalar, savaşlar yani mazi... Mazi... Biz bütün gönlümüzle sana badlıyız... Çünkü sen yalnız geçmiş zaman gelecek zamanı da gösteriyor, gelecek günler için bize hüz ve iman veriyorsun... Ey panlı mazi!... Ey büyük atalarımızın tarihe zafer destanı! Burada sana sözden soysuz köpekler de yetipmiyor değil... Fakat onlar bu ırkın, bu toprağın malı olmayan sefiller!

Onlar "dün yok, bugün var" derler... Çünkü piçlerin dünü olmaz. Çünkü onların dünü karadır... Tarihimizi Lozan'ı baplatmak isteyen sefiller de çykar, Lozan'dan öncesini Osmanlılık diye tanıy. Halbuki Lozan nedir?... Büyük Türk tarihinin herhangi bir yapı!... Ey hukukçu efendiler!... Ey hukuk profesörleri, ey hukuk talebesi!... Lozan bizim tarihimizin en panlı sayfası değildir... Eder tarihimizi bilmiyorsanız cehaletinizden utanın... Eder bildiğiniz halde kasıtlı değiptiriyorsanız dalkavukluğunuzdan yüzünüz kızsarsın... Siz her yıl Lozan barışının imzalandığı günde toplanır, bapınızda yahudi dönmesi halde bugünü kutlar, sulhunun Avrupalılarla müsavi partta imzalanan ilk muahede olduğunu haykırarsınız... Siz yalan söylüyorsunuz Lozan Avrupalılarla müsavi partta imzalanan ilk muahede değildir! Avrupalılardan toprak alarak, kırallarını haraca badlıyarak, kumandanlarını önümüzde diz çöktürerek imzaladığımız muahedeleri ne çabuk unuttunuz?... Lozan ancak "Sevr" edildiği zaman büyük bir kıymet alır... Yoksa Lozan baplı bapına alındığı zaman hiçbir vakit bir zafer değildir... Evet!... Daha "Süfera-i saltanat-y seniyyeden" diye imza atan hocanın için cumhuriyet devrinde Lozan başka türlü anlatmaya imkan yoktu. Çünkü o saltanatın kölesi olduğu gibi cumhuriyetin de kölesi olmak mecburiyetindeydi?... Fakat ya siz?... Ya siz gençler?... Eder siz Lozan'ın ne demek olduğunu anlamak istiyorsanız ve gözleriniz Lozan muahedesine tanındığımız ecnebi mekteplerini görmüyorsa Çanakkale savaşının olduğu yerlere gidin... Abidelerini ve abidelerimizi görün. Türk yurdunun e kutlu parçasını İngiltere haline sokan manzaraya bakın. O mukaddes topraklarda insanın içinde riya kalmıyor. O riyasız dakikada hükmünüzü verin! "Lozan avrupalılarla müsavi partta imzaladığımız ilk muahededir" demek şimdiye kadar esir hayatı yapmış olduğumuzu kabul etmek demektir. Yalandır efendiler!... Ya bilgisizsiniz, ya da dalkavuksunuz! Biz Lozan muahedesine topraklarımızın büyük bir kısmını kaybettik. Boğazları herkese açtık. Buraları tahkim etmemeyi kabul ettik. Yçi propaganda yapan alçak papazların mekteplerine müsaade verdik. Ve... Vatamızda düpman abidelerinin yükselmesine razı olduk. Sizin kutluladığınız Lozan bu mudur? Milli hayatta, milli düpüncede kanaatkarlıda miskinlik derler. Bu kadarını ebedi bir zafer gibi kabul etmekle miskinleptiğimizin farkında mısınız? Türk gençliği! Seni çadırıyoruz: Her yıl askeri yürüyüşle oraya giral ve oç duygusu besle... Her peyden önce asker olduğunu unutma! Madem ki Türk'sün, askersin! Medeni hayattan

bahseden züphelere, barıptan bahseden kansızlara, maziyi inkar eden namussuzlara inanma! Millet, kan demektir. Damarlarındaki asil kanda Türklük varsa zaten savaççılığın duyacak ve isteyeceksin! Çünkü: Savaş ve barış veren ne hüküm devlet adamları, ne millet meclisleri, ne muahedeler ve de ittifaklardır. Savaş ve barış veren, onlardan daha yüksek kuvvetlerdir. Yani: milletlerin olma ve ölmesinin ezeli kanunlarıdır. Bunun için her peye ve her peye rağmen milletler savaşa hazırlanıyor. Unutma ki dünyada en iyi müdafaa taarruzdur. Kat'i netice taarruzla alınır. Dün ordularına ilk hedef olarak Akdeniz'i gösteren GAZI elbette pek yakında ikinci hedefi de gösterecektir. İlk hedef Batıda idi. İkinci hedef Doğuda olabilir, Sen bu savaşta kanını akıtmak ve ölmekle mükellefsin. Unutma ki: En büyük kahramanlık göz kırpmadan saldırmak ve dönmektir... Seni toprağın, seni mazi çağırıyor.

*** TOPRAK – MAZİ Gel arkadaş, gel seninle az dertleşelim: Okuyarak hayat denen koca kitabın Gönüldeki yaraları biraz dşelim. Gömdüm kara topraklara melekten iyi, Perilerden nazlı, güzel bir sevgiliyi. Derin derin şırlıyor gönülüm yaram, Bana artık her saadet olmuştur haram. Beni sardı kefen gibi maziin tülü, Yere batsın bu toprakla bu korkunç mazi! Orda çünkü sevgilimle sevgim gömülü… Hey arkadaş sözünü bil, hem kendine gel, Bahtiyarlıklara olmaz ölümler engel. sevgili kız sende aldysa toprak Bun a katlan, toprak için çünkü bu bir hak! Hem yaratan, hem büyüten toprak bizi, Üzeri ipitiriz ilk ninnimizi; Fıpkırttığın serin sular bize can verir; Ormanları gönülümüze heyecan verir. Hey arkadaş sende insaf duyuyor yok mu? Sana her şey veren, seni büyüten toprak Senden bir tek kız aldysa acaba çok mu? Doğup ölmek… Millet için bunlar bir hızdır, Toprak bizim beğdimiz, mezarımızdır. Toprak bizim anamızdır… İnsan yasına Kapılarak nasıl sövüyor anasına? Hakikat ne bu göklerin derinliğinde, Ne suların parane serinliğinde… Aristonun mantığında zerresi yoktur, Fisagorda, Eflâtunda nebzesi yoktur. Mefkûreler âleminde olunca kıtlık Kafaların içerisinde başlar çıftlık: Bir budala “ yeter!” diye haykırır, Bir it çıkar “proleter” diye haykırır! Bir hayvanda hâkim olur cinsî heyecan, Froyd denen yahudiye gider verir can… Kimi kördür… Kendisine büyük gelir pek Lenin denen o maskara vatansız köpek… O ne felsefe ne de “din”in “hiç”inde, O, toprağın asırlardan beri içinde… Hakikati bulmak için onu epmeli, Yükselmekten bir şey çıkmaz, derinleşmeli… Göde doğru yükselenler bir gün yorulur, Derinleşen hakikati toprakta bulur. Bu ne babı, ne de sonu olmuştur toprak Gömdüğümüz vücutlardan gıda alarak Bize hayat bize tarih, mazi yaratır. Mazi köhne kitap değil, canlı bir satır… Mazi ırkın yarattığı çoksun bir seldir, Mazi bizim alını yükseltir, Geçmişlerin gecesinden ışık alır… Bir düpünsen mazideki olan işleri Hâdisatın büyüklüğü seni başırtır. o geçmişleri… Kaynar elbet damarında halis Türk kanın, Damarında çünkü kan var “Atilla”nın, Avrupalı ırkından toplanan ordu Onu Galya ovasında zorla durdurdu. İradesi yenilmeden sinirle ete Vatan için karışını bırakan “Mete” Yasa için kardeşini öldüren “Çingiz” Yeryüzünde bırakmadan küçük bir iz Geçip giden milyonlarca adsız kahraman, Ki her biri bugün bize vermektedir pan, Bu erlerin cisimleri toprakta kaldı, Hangisini hangisinden üstün tutmalı? Her birisi bu toprağın, bu ırkın malı… “Tonyukuk”un gizlenmiştir deha kanında Bismark onun at uşadı olmaz yanında… “Alp Arslan”la “Kılıç Arslan” canlı bir fasıl Avrupa rezil eden “Yıldırım”… Nasıl? Düpünsene ne biçim bir kahraman erdir Ankarada Yıldırımın eriten “Demir”… Bu kadar mı? Bu saydığım ancak bir kaç! “Katerin”le neler yaptı acaba “Baltacı”? Anafarta cephesinde kim durdu en son? İlk dayağı kimden yedi kuduz Napolyon? Sevdiğin kız bu toprağa eğer girdiyse, Sen toprağı eskisinden fazla benimse. Bil ki toprak ebediyen senin olmuştur. Bu dünyada bizim bir genç kız sevmemiz Filhakika gayet doğru, hem de çok temiz Bir gayedir… Fakat bunun hududu dardır… Sevgiliden sevgili bir mefkûre vardır. Biz kız solar, yahut senin tükenir aşkın, İnsan kalmaz uzun zaman nepeli, taşkın… Ya mefkûre? Ebediyet onunla birdir, Kipioğlu müebbeden ona esirdir. En mukaddes iki “Var”a böyle söversen, Toprak ejder, mazi kanlı bir gece dersen, İleriye bakamazsın, gözün kamaşır. İstikbali kucağında bu mazi taşır… Arkadaş olmasaydı canlı bir mazi Bu milletten çıkar mıydı bir büyük“GAZI”? Kara toprak yine bizden gıda almaya Kalın aramızda türe yasa? Mazi bizim atamızdır, toprak anamız, Biri bizi yetiştirir, biri verir hı. Bu toprağa nasıl dersin kara bir ölü bağında bütün canlı ecdat gömülü. Yabancılar bir gün yine aşın ederse, Ve zaferi kendisine aşın ederse, Sevgilimi aldın kara toprak Tarihin ün meydanında uzun kalarak O toprağın uğruna sen can vermez misin? Bu maziyle bu toprağa küfürden sakın, Kendine gel, iradeni üstüne takı! Savaşları, türleri, yasalarıyla Zaferleri, bozgunları, tasalarıyla Mazi ırkın yarattığı şaheserdir… Hey arkadaş, sapıtmıydın, doğru yola gir; Hakkı neyse ver maziyle kara toprağın… Onlar değil efsane cansız bir yığın! Bu ikisi ebediyen kutlanacaktır… Ve bunları inkar eden, bil ki alacaktır…

- Son - Nihal Atsız